

Kobberet og det 17. Aarhundredes Verdensmarked.

Det staar fast efter Professor Eli Heckschers foranstaaende Afhandling, at to Ting er man nu paa Grund af mine Undersøgelser enige om, nemlig at Talen om Sverige som Verdens største Kobberproducent i det 17. Aarhundrede er forladt, og at oversøisk Kobber har spillet en Rolle ogsaa paa det europæiske Marked efter 1660'erne.

Tilbage staar Tiden fra 1625—1660. Her opererer Professor Heckscher med et »europæisk» Kobbermarked og et asiatisk. Jeg har benægtet at denne Problemstilling er rigtig og ført Beviser herfor¹. Det er metodisk utilstedeligt at feje Falkenbergs og Louis de Geers Breve om Kobbermarkedet i Amsterdam til Side, de siger tydeligt og klart, at der fandtes japansk og andet oversøisk Kobber i 1620'erne, og at dette Kobber bevirkede *det første Prisfald*. Hvilken prisdannende Rolle det japanske Kobber spiller, kan forøvrigt enhver, der vil studere Spørgsmaalet for Tiden efter 1630, se af de svenske Akter — man frygter stadig for, at Priserne paa svensk Kobber skal gaa saa højt i Vejret, at man i Stedet for japanske Krydderivarer atter i større Mængder skal begynde at importere japansk Kobber. Vi ved endvidere, at amerikansk Kobber i al Fald saa tidligt som 1629 bragtes til Sevilla, og i hvilket Forhold det ved Kanonstøbning blandedes med ungarsk og andet europæisk Kobber. Fra de hollandske Kilder har jeg ført Bevis for, at der i 1650'erne var Korrespondens mellem japansk og hollandsk Kobberproduktion og Pris, og at man i Holland beklager sig over, at man ikke kan faa nok japansk Kobber paa et Tidspunkt, hvor Priserne paa svensk Kobber laa højt. Jeg benægter pure, at man i det 17. Aarhundrede med dets mægtige oversøiske Ekspansion kan høre hvert Lokalmarked ud som en Enhed. Professor Heckscher kalder i sin økonomiske Historie Tiden 1600—1720 for Husholdning under international Paavirkning — for Kobberets Vedkommende har denne Betegnelse aabenbart ingen Gyldighed.

En kvantitativ Bestemmelse er naturligvis det solideste. Men her staar man paa usikker Grund. Jeg maa som tidligere hævde,

¹ Jeg henviser generelt til mine tre tidligere Behandlinger i Scandia.

at Nachod intet som helst fast Grundlag giver. Dels omfatter Tallene kun det hollandsk-ostindige Kompagnis Eksport, ikke den aarhundredgamle meget betydelige kinesiske, dels er de, som jeg har vist ganske urigtige; for blot at tage et Eksempel, for Aarene 1625—27 har han saaledes ingen som helst Eksport fra Japan, skønt Kompagniets Kilder viser, at en saadan fandt Sted. De faatalige Cours van Negotien vil jeg slet ikke tale om. Nachods og Kurslisternes Kildeværdi vil enhver skolet Historiker straks være klar over. Naar jeg undtager den af mig fremdragne Fremstilling af Srbik, som Heckscher nu benytter, giver H.'s sidste Afhandling efter min Mening intet som helst nyt Bidrag til det *omdebatterede Spørgsmaal*.

Albert Olsen.